

Dokumentet innehåller partiernas svar i sin helhet. Gul markering anger vad i svaret som vi bygger utdelade poäng på, röd text är något vi undrar/invänder mot. Röd text är även de utdelade poängen.

Vänsterpartiet Borgholm

1. Miljömål

Sedan ett par decennier har vi 16 st miljömål, se <https://www.sverigesmiljomal.se>, som vi alla ska jobba mot, såväl nationellt, regionalt som lokalt, dvs även kommuner och alla dess olika enskilda och "kollektiva" aktörer. Vilka tre miljömål anser Ditt parti vara de lokalt viktigaste att kommunen arbetar med under kommande mandatperiod? Hur anser ni att det arbetet bäst kan ske, och hur kan Ditt parti bidra?

De är alla viktiga och hänger ihop med varandra! De mest akuta frågorna för Öland just nu är dock **klimatförändringarna** och allt kopplat till **vattnet (?)**. Vi anser att det pågår mycket bra arbete och finns många bra strategier men allt måste gå snabbare och för det behövs mer pengar. Vi vill ligga på för fler **våtmarker**, **solceller** på kommunala byggnader, **biogasproduktion** samt att fler väljer att ta bussen.

Men vilka miljömål?

→ 1 p

2. Strandskydd

På Öland gäller generellt ett strandskydd (mot byggnation) på 300 meter, från vilket kommunen kan ge dispens. Anser Ditt parti att kommunen ska vara frikostig(are) eller restriktiv(are) med dispenser? Varför?

Vänsterpartiet anser att strandskyddet ger både kultur och natur (människor och djur) en ovärderlig tillgång till hav och vatten. Borgholms kommun bör därför **inte vara frikostigare än idag**. Det finns **dock vissa diken och uttorkade vattendrag** där strandskyddet är **överflödigt** och andra aspekter av höga **kultur-** och naturvärden eller bra **odlingsmark** bör göra det möjligt att bygga nära ett dike snarare än på mark med andra värden.

→ 3 p

3. Biologisk mångfald

Minskning av biologisk mångfald anses vid sidan av klimatförändringar som det allvarligaste hotet mot vår miljö. Vad anser Ditt parti att kommunen under kommande mandatperiod kan/bör göra för att motverka de förändringar som ger minskad biologisk mångfald i följande miljöer, beakta gärna även de som kommunen inte äger.

Skogsmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

Genom **plockhuggning**, **korta betestider**, inventeringar och kartläggningar. Självklart även samarbeten med markägare (**Sveaskog?**) för att se både de ekonomiska och ekologiska vinsterna i att sköta skogen långsiktigt med ett långsammare uttag.

Öppna marker (vägkanter, äng, hage m.fl.), vilka konkreta åtgärder?

Uppmuntra till bete, både på kommunal mark som längs med vägkanter för att motarbeta sly och framhäva örter. Etablera ängar genom att **slå efter blomning** både för örternas återväxt och tillgången på nektar.

Havsmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

Minska **övergödningen**.

Sötvattenmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

Anlägga fler **våtmarker**, framförallt där det tidigare har varit mossar.

Tätorters miljöer (parker och andra grönytor, skolgårdar, trädgårdar, gatukanter, mellan husen), vilka konkreta åtgärder?

Planera biologisk mångfald med miljöer som främjar etablering av flora och fauna. Exempelvis platser för **övervintring**, **blomning vid olika** tidpunkter samt tillgång till **vatten** för insekter, fåglar och djur. Detta kan absolut kombineras med en gestaltning eller information som medvetandegör positiva miljöer för biologisk mångfald. → 3 p

4. Vindkraftverk

Ett fossilfritt samhälle kräver en snabb ökning av elenergi. Hur ser Ditt parti på det ökade trycket på vindkraftsetableringarna på och kring Öland? Om den kommunala veto-rätten används för att stoppa rekommenderade eller möjliga lokaliseringar av vindkraftverk - hur ska vi enligt Ditt parti klara energiförsörjningen och klimatutmaningarna? Beakta såväl land som hav.

Vänsterpartiet anser att vindkraften är en av nycklarna i omställningen till en hållbar energiproduktion. En etablering av vindkraft bör därför **snabbt öka**. Det krävs dock att vi som bor på Öland får del i den **ekonomiska vinst** som vindkraften ger antingen genom gemensamt ägda verk eller genom att de företag som bygger vindkraft betalar en avgift till närboende eller kommunkassan. → 3 p

5. Fossilfrihet

Vilka åtgärder kommer Ditt parti att föreslå för att under kommande mandatperiod minska användningen av fossila bränslen i kommunen (både inom och utom den offentliga sektorn).

Borgholms kommun har tagit en **energi- och klimatstrategi** med mål om fossilfritt till 2030 och hårda steg som gäller redan nu kring resor, upphandling och transporter. Vänsterpartiet är stolta över det beslutet. Vi arbetar även för ökad produktion av **biogas** från gödsel vilket skulle ge tillgång till närproducerat och fossilfritt bränsle till både lantbruket, privatbilar, transporter och kollektivtrafik. Vi vill också uppmuntra till en större produktion av förnybar el via **solceller** och **vindkraft**, etablera fler offentliga **laddstolpar** samt undersöka möjligheten med vätagaslagring. Genom att satsa på flera parallella energislag ökar vi vår kommuns beredskap inför både prisökningar och bakslag. → 3 p

6. Övergödning

Vilka åtgärder kommer Ditt parti att driva för att under kommande mandatperiod minska övergödningen av söt- och saltvatten (pga jordbruk, reningsverk, dagvatten, bilism, sjöfart, industrier, konsumtion m. fl.).

Det finns så många åtgärder som hakar i varandra! För att minska övergödningen är de ovan nämnda satsningarna på **våtmarker** och **biogasproduktion** av gödsel oerhört viktiga. Vi måste även fortsätta våra insatser att ta hand om dagvatten samt **minska bilismen (hur?)**. Vi vill satsa stort på kollektivtrafiken, fler ska se de som det självklara valet för att ta sig till arbete, skola, fritid, service och semester. För att det ska vara möjligt behöver den vara billig och pålitlig. Därför vill vi införa en **Klimatbiljett** för 10 kr/dag, **parkeringar** för cykel och bil samt säkra övergångar. Öland måste kopplas ihop så att det går att ta sig mellan Borgholm och

Mörbylånga utan att åka via fastlandet. Det behöver vara bättre turerna på norra och östra sidan, så att det går att ta dem både till och från jobbet men även på skollov. Detta skulle minska bilismen radikalt och så bonus lämna plats på våra vägar åt cyklarna. → 2.5 p

7. Avfallshantering

Hur kan Ditt parti bidra till att synliggöra att det är allas ansvar att förbättra avfallshantering, att den blir mer "cirkulär" (se <https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/vad-menas-med-cirkular-ekonomi/>) genom bättre sopsortering och mer återvinning? Beakta såväl offentliga (t. ex. skola, kommunens olika kontor, kostenhet, äldreomsorg, bibliotek) som privata aktörer (t. ex. företag, affärer, lantbruk, samt alla i sina hem); vilka ser ni som viktigast att arbeta med, och hur? Varför?

I kommunens hållbarhetspolicy står det "I likhet med de flesta kommuner står konsumtionen för en stor andel av kommunens energi- och klimatavtryck. Merparten av det avtrycket sker i praktiken utanför kommunen. För kommunen är hållbar upphandling en viktig åtgärd. Både som inspiratör och aktör ska kommunen verka för "återbruk, återvinning och en minskad avfallsmängd". Vänsterpartiet anser att kommunen har en viktig roll i att informera och inspirera till klimatsmarta val. Öppnandet av Återbruket är en bra satsning men även att personalen på våra återvinningscentraler är trevliga, hjälpsamma och noggranna gör att det är lätt att välja återvinning. Det ska även vara lätt och självklart för personal, barn och omsorgstagare att sopsortera. → 2.5 p

8. Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Begreppet används för att skapa förståelse för att människors överlevnad och välmående är beroende av de tjänster som fungerande ekosystemen ger. Fungerande ekosystem som levererar ekosystemtjänster är avgörande för att kunna hantera olika utmaningar kopplade till exempelvis klimatförändringar och mark- och resursanvändning.

Exempel på ekosystemtjänster är näringsämnens cirkulering, vattnets kretslopp och tillgång, fotosyntes, insektspollinering, jordmånsbildning, ved och virke, foder, gödsel, mineraler och energi, kolupptagning, klimatreglering, nedbrytning av avfall, rening av vatten och luft. (Flera av dessa är egentligen beroende, eller resultat av, fotosyntesen.) Men även rekreation, friluftsliv, kulturarv, samt estetiska och andliga upplevelser bör räknas in, om än nästan omöjliga att värdera i pengar. Se mer på <https://www.naturvardsverket.se/ekosystemtjanster>.

Har Ditt parti en lokal strategi, eller avser att ta fram en sådan, för att upprätthålla fungerande ekosystem och ekosystemtjänster?

Nej partiet har ingen egen lokal strategi för ekosystemtjänster. Däremot har Borgholm kommuns Hållbarhetsberedning arbetat fram en sådan vilket Vänsterpartiet helt och fullt ställer sig bakom. Medvetenheten om ekosystemtjänster är viktig och i kommunen uppdrag ligger det att både informera, inspirera och uppmuntra till ett hållbarare samhälle.

Vänsterpartiet Mörbylånga

1 Miljömål

Begränsa klimatpåverkan.

- a) **Solpaneler** fångar energi 10 x bättre än växter och är familjens energilösning för hem, lagård, bil och bevattningspumpen. Redan idag producerar Öland 11% mer el än man behöver.
- b) **Vindkraft** till havs är den gemensamma lösningen med störst potential för elnätet som helhet, för jordbrukets tunga fordon och för avsaltning av vatten. Men kräver energilagring i elbilar, centrala batterier och/eller vätgasproduktion (se nedan under c).
- c) **Vätgasproduktion** i gårdsgemensamma moduler kopplade till el och vatten ger gas och restvärme för uppvärmning. Solcellspaneler på 1 ha mark producerar 14 ton vätgas/år till 650 fulltankade traktorer eller 4400 personbilar med 30 mil/laddning.

Ingen övergödning.

- a) Öland har mest djur och jordbruksmark per ytenhet i landet. Gödsel från nötboskap, kycklingar och värphöns ska **rötas** i gemensamma anläggningar för produktion av **energi** och av fast gödsel för åkrarna. En **central** gödselmarknad bör upprättas för att åstadkomma optimala gödselgivor och ett minimum av tillförd mineralgödsel.
- b) Jordbruk och fiske ska bedrivas **skonsamt** och allt **avfall återanvändas** eller användas för energiproduktion. Klimatsmart mat med mera fisk, vilt och vegetabilier bör eftersträvas. För maten i sjukvård, skolor och äldreboende kan **långtidskontrakt** mellan kommunen/regionen och gårdar ge hög kvalitet och stabil tillgång.
- c) Stads- och stallgödsel från etiskt hanterat avloppsvatten, boskap, **= ”a”?** kycklingar och värphöns bör rötas i gemensamma anläggningar och producera energi och fast gödsel till åkrarna

Grundvatten av god kvalitet och Myllrande våtmarker. (det blev 2 klimatmål, som vi inte vill särskilja.)

Låg nederbörd och varma somrar plågar det öländska jordbruket, men mer vatten ger ökad skörd. Därför behövs högre vattennivåer i alla vatten, nya gemensamma **magasin** i bäckarna längs östra kusten och mera renat **avloppsvatten** till åkrarna, vilket ger renare kustvatten.

→ 3 p

2 Strandskydd.

Vänsterpartiet anser att kommunen ska vara **restriktivare** med dispenser. Allemansrätten ska gå före och göra stränderna tillgängliga för alla. Personer med resurser i form av pengar ska inte kunna göra stränderna till privata oaser.

- a) Strandskyddet ska vara minst 300 m för att säkra **miljö**, **friluftsliv**, fiske och en fri zon när **havet stiger**. Samhällsviktig utbyggnad vid stranden (ex hyresrätter, vattenanknuten verksamhet) ska bara ske **nära hamnar och befintlig bebyggelse**.
- b) Havet stiger f n med 5 mm/år och kan till år 2100 stiga med 2,5 m. Region och kommuner måste snarast ta fram en **strategi** för de konkreta motåtgärder som krävs på kort och lång sikt. → 3 p

3 Biologisk mångfald.

- a) Skogsmiljöer. Skogen, varav 20% ska bli **naturreservat**, ska brukas utan **hyggen** och **markberedning**, som ger lägre **CO2-utsläpp**, högre biologisk **mångfald**, mera vilt och lägre skogsskador samt mer svamp och bär och ett rikare friluftsliv.
- b) Öppna marker. Tillåta i möjligaste mån en **naturlig växtföljd**. (??)
- c) Havsmiljöer. Begränsa fisket, ej tillåta storskalig **trålning**. Bälten och Öresund är artrika på fisk. Där har trålning ej tillåtits sedan 1932.
- d) Tätorters miljöer. Lämna vissa **grönytor** till att bli artrika blomsterängar. → 2.5 p

4 Vindkraft.

- a) Vänsterpartiet är positiv till sol- och vindkraftssatsningar. Redan idag producerar Öland 11% mer el än vi behöver. Vindkraft kräver minst resurser och kan tillföra signifikant mängd mycket el.
- b) Vindkraft till **havs** är den gemensamma lösningen med störst potential för elnätet som helhet, för jordbrukets tunga fordon och för avsaltning av vatten. Men kräver energilagring i elbilar, centrala batterier och/eller vätgasproduktion. Till havs utgör vindkraftsparker **refuger** för fisk och musslor.
- c) Kommunen ska få en viss **bygdenytta** som kompensation. → 3 p

5 Fossilfrihet.

Vätagasproduktion i gårdsgemensamma moduler kopplade till el och vatten ger gas och restvärme för uppvärmning. **Solcellspaneler** på 1 ha mark producerar 14 ton vätagas/år till 650 fulltankade traktorer eller 4400 personbilar med 30 mil/laddning → 1 p

6 Övergödning

Våra synpunkter på övergödning har vi redovisat ovan under miljömålet övergödning

Vi vill använda tillgängligt vatten till bevattning och inte släppa ut det ”övergödda” vattnet från land och vattendrag till havet och från reningsverk till Kalmarsund. → 2 p

7 Avfallshantering.

Vi ser ingen lucka i det nuvarande systemet. → 0.5 p

8 Ekosystemtjänster.

Begreppet ekosystemtjänster kan ses som en krånglig omskrivning av hur ett hållbart ekologiskt samhälle bör fungera. ...??

”Ekosofi” kan ses som naturvishet som också är svårt att förstå och förklara. ...??

Vänsterpartiet håller på att ta fram en lokal strategi där vi vill illustrativt och med ord synliggöra hur vi ser på ett framtida fungerande ekosystem. Materialet kommer att offentliggöras i sommar. En kort sammanfattning av dess tre olika delar kan kort sammanfattas så här:

Sol, vind och vatten för Ölands odlingslandskap.

Vänsterpartiet vill med nya klimatanpassade metoder satsa på en utveckling av Regionens odlingslandskap med Öland som pilotprojekt. Gemensamma anläggningar ger ökad avkastning för alla medverkande till ett lägre pris.

Stad och land – ett fruktbart samarbete.

Vänsterpartiet vill verka för utökad synergi och samhörighet mellan landsbygd och tätort där gemensamma satsningar leder till ökad hållbarhet och lägre levnadskostnader.

Naturen i våra händer.

Vänsterpartiet vill öka den biologiska mångfalden i stad och på land och därmed gynna friluftsliv, jakt och fiske och en utökad besöksnäring. Både Öland och fastlandet har stora ekologiska värden (hagmarker, betad jordbruksmark, hotade arter och skyddsvärda vatten).

Socialdemokraterna Borgholm

1. Miljömål

Sedan ett par decennier har vi 16 st miljömål, se <https://www.sverigesmiljomal.se>, som vi alla ska jobba mot, såväl nationellt, regionalt som lokalt, dvs även kommuner och alla dess olika enskilda och ”kollektiva” aktörer. Vilka tre miljömål anser Ditt parti vara de lokalt viktigaste att kommunen arbetar med under kommande mandatperiod? Hur anser ni att det arbetet bäst kan ske, och hur kan Ditt parti bidra?

*God hälsa och välbefinnande
God utbildning för alla
Hållbar konsumtion och produktion*

Men dessa är De globala målen...

Det är 3 av kommunens 4 övergripande mål som hela organisationen jobbar med.

→ 1 p

2. Strandskydd

På Öland gäller generellt ett strandskydd (mot byggnation) på 300 meter, från vilket kommunen kan ge dispens. Anser Ditt parti att kommunen ska vara frikostig(are) eller restriktiv(are) med dispenser? Varför?

*Det ska prövas utifrån de unika förutsättningarna i varje enskilt fall. Generellt är positiva att **pröva dispenser framförallt** i de fall där områdena redan är ianspråktagna för bebyggelse.*

→ 2 p

3. Biologisk mångfald

Minskning av biologisk mångfald anses vid sidan av klimatförändringar som det allvarligaste hotet mot vår miljö. Vad anser Ditt parti att kommunen under kommande mandatperiod kan/bör göra för att motverka de förändringar som ger minskad biologisk mångfald i följande miljöer, beakta gärna även de som kommunen inte äger.

Skogsmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

Öppna marker (vägkanter, äng, hage m.fl.), vilka konkreta åtgärder?

Havsmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

Sötvattenmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

Tätorters miljöer (parker och andra grönytor, skolgårdar, trädgårdar, gatukanter, mellan husen), vilka konkreta åtgärder?

Vi gör en hel del åtgärder för att öka den biologiska mångfalden så väl till havs som på land. De flertal kommunala **ängar samt parker** som inte klipps samt inrättande av nya **grönområden**.

→ 1 p

4. Vindkraftverk

Ett fossilfritt samhälle kräver en snabb ökning av elenergi. Hur ser Ditt parti på det ökade trycket på vindkraftsetableringarna på och kring Öland? Om den kommunala veto-rätten används för att stoppa rekommenderade eller möjliga lokaliseringar av vindkraftverk - hur ska vi enligt Ditt parti klara energiförsörjningen och klimatutmaningarna? Beakta såväl land som hav.

Vårt parti är oerhört **positivt** till vindkraftetableringar framförallt till **havs**. Redan idag är hela Öland självförsörjande på förnybar och grön el. De 2-3 tilltänkta havsparkerna utanför östra sidan på Öland är positiva till. **Vetot då?**

→ 3 p

5. Fossilfrihet

Vilka åtgärder kommer Ditt parti att föreslå för att under kommande mandat-period minska användningen av fossila bränslen i kommunen (både inom och utom den offentliga sektorn).

Elektrifiering – fler **laddstolpar**

Utbyte av kommunens **fordonsflotta** till förnybart drivmedel

Fortsatt utbyggnad av **solceller** på kommunala byggnader

Energieffektivisering av våra fastigheter

Jobbar aktivt för **biogasproduktion** i kommunen samt biogasmack

Verka för fler **solceller** på privata bostadsfastigheter

Utbyggnad av **fjärrvärme** **Varifrån?**

→ 4 p

6. Övergödning

Vilka åtgärder kommer Ditt parti att driva för att under kommande mandatperiod minska övergödningen av söt- och saltvatten (pga jordbruk, reningsverk, dagvatten, bilism, sjöfart, industrier, konsumtion m. fl.).

Biogasproduktion – en sådan anläggning kommer leda till att minska övergödning samtidigt som man producerar bränsle som ersätter bensin och diesel.

Fortsatt utbyggnad av **VA- anläggningar** i hela kommunen

Återbruk – kommunen har startat ett sådant

Dagvattenhantering

→ 2 p

7. Avfallshantering

Hur kan Ditt parti bidra till att synliggöra att det är allas ansvar att förbättra avfallshanteringen, att den blir mer ”cirkulär” (se <https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/vad-menas-med-cirkular-ekonomi/>) genom bättre sopsortering och mer återvinning? Beakta såväl offentliga (t. ex. skola, kommunens olika kontor, kostenhet, äldreomsorg, bibliotek) som privata aktörer (t. ex. företag, affärer, lantbruk, samt alla i sina hem); vilka ser ni som viktigast att arbeta med, och hur? Varför?

Fastighetsnära insamling är en förenkling för alla medborgare att göra rätt.

Fler smarta sopkärl

Riktade informationskampanjer

Handla lokalt

→ 3 p

8. Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Begreppet används för att skapa förståelse för att människors överlevnad och välmående är beroende av de tjänster som fungerande ekosystemen ger. Fungerande ekosystem som levererar ekosystemtjänster är avgörande för att kunna hantera olika utmaningar kopplade till exempelvis klimatförändringar och mark- och resursanvändning.

Exempel på ekosystemtjänster är näringsämnenas cirkulering, vattnets kretslopp och tillgång, fotosyntes, insektspollinering, jordmånsbildning, ved och virke, foder, gödsel, mineraler och energi, kolupptagning, klimatreglering, nedbrytning av avfall, rening av vatten och luft. (Flera av dessa är egentligen beroende, eller resultat av, fotosyntesen.) Men även rekreation, friluftsliv, kulturarv, samt estetiska och andliga upplevelser bör räknas in, om än nästan omöjliga att värdera i pengar. Se mer på <https://www.naturvardsverket.se/ekosystemtjanster>.

Har Ditt parti en lokal strategi, eller avser att ta fram en sådan, för att upprätthålla fungerande ekosystem och ekosystemtjänster?

Befrämja biotoper för pollinatörer

Biogasproduktion – lättare för växter att ta upp processade gödsel

Anlägga fler våtmarker

Dagvatten hantering

Främja friluftslivet med fler vandringsleder och cykelvägar

Anlägga fler lekplatser och utegym på lämpliga platser

Alla sex är OK, men inga poäng sattes

Socialdemokraterna Mörbylånga

1. Miljömål

Sedan ett par decennier har vi 16 st miljömål, se <https://www.sverigesmiljomal.se>, som vi alla ska jobba mot, såväl nationellt, regionalt som lokalt, dvs även kommuner och alla dess olika enskilda och ”kollektiva” aktörer. Vilka tre miljömål anser Ditt parti vara de lokalt viktigaste att kommunen arbetar med under kommande mandatperiod? Hur anser ni att det arbetet bäst kan ske, och hur kan Ditt parti bidra?

FN:s globala mål för hållbar utveckling är en självklar utgångspunkt för oss socialdemokrater i allt arbete för att utveckla Mörbylånga kommun för en hållbar framtid. Målen handlar om ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt ansvarstagande med fokus på miljö, samhällsstyrning och mänskliga rättigheter och de tre dimensionerna hänger tätt samman med varandra. Vad gäller de 16 miljökvalitetsmålen är alla viktiga för oss men de tre som vi ser är allra mest angelägna för södra Öland den kommande mandatperioden är:

- **Begränsad klimatpåverkan** – Mörbylånga kommun har en ambitiös målsättning om att bli fossilbränslefri till 2025. Vi socialdemokrater vill öka takten på omställningen till en fossilbränslefri kommun, framförallt genom en att öka andelen **biogasdrivna** fordon. Vi ska verka för att förverkliga en **produktionsanläggning** för biogas på södra Öland samt för att **tankställen** för biogas ska finnas på fler platser i kommunen liksom **laddstolpar** för elbilar. Inom ramen för detta miljömål har Mörbylånga, som första kommun i Kalmar län, tagit fram en digital **koldioxidbudget** som riktar sig till den breda allmänheten och hjälper fler att förstå klimatstatistik och forskning
- Ett **rikt odlingslandskap** – Södra Ölands odlingslandskap är ett världsarv. De gröna näringarna är mycket viktiga för kommunens fortsatta utveckling. Vi socialdemokrater vill skapa bästa möjliga förutsättningar för att värna och utveckla **världsarvet** och i samverkan med **jordbruksnäringen** nyttja odlingslandskapet som en resurs för rekreation, friluftsliv och livslångt lärande
- **Myllrande våtmarker** – Södra Öland har utmaningar vad gäller dricksvattenförsörjningen. Vi har gjort stora investeringar i ett nytt **vattenverk** som kombinerar avsaltning av havsvatten med rening av **industrivatten** för att trygga tillgången på dricksvatten. Vi socialdemokrater ser att det behöver göras fler åtgärder för att behålla det vatten, som naturligt kommer till oss från ovan, på land och arbetet med att **återföra vatten** till landskapet behöver intensifieras bland annat genom LONA-projekt. → 3.5 p

2. Strandskydd

På Öland gäller generellt ett strandskydd (mot byggnation) på 300 meter, från vilket kommunen kan ge dispens. Anser Ditt parti att kommunen ska vara frikostig(are) eller restriktiv(are) med dispenser? Varför?

Vi socialdemokrater vill värna strandskyddets grundläggande principer; biologisk mångfald, biotoper och allemansrätten. Det är utifrån detta vi tycker att strandskyddsfrågor i huvudsak ska bedömas och **mindre utifrån antalet meter**. Vi ser det som problematiskt att strandskydd ibland åberopas när det gäller grävda **diken**. Enligt vår mening finns det skäl för att **revidera** strandskyddslagstiftningen. → 3 p

3. Biologisk mångfald

Minskning av biologisk mångfald anses vid sidan av klimatförändringar som det allvarligaste hotet mot vår miljö. Vad anser Ditt parti att kommunen under kommande mandatperiod kan/bör göra för att motverka de förändringar som ger minskad biologisk mångfald i följande miljöer, beakta gärna även de som kommunen inte äger.

Skogsmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

Öppna marker (vägkanter, äng, hage m.fl.), vilka konkreta åtgärder?

Havsmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

Sötvattenmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

Tätorters miljöer (parker och andra grönytor, skolgårdar, trädgårdar, gatukanter, mellan husen), vilka konkreta åtgärder?

Socialdemokraterna vill fortsätta utveckla **vandringsleder** och tätortsnära **naturområden** för att främja den biologiska mångfalden. Sedan ett antal år driver Mörbylånga kommun projekt för att hålla **kvar vatten** i landskapet och restaurera **våtmarker**. Kommunen äger dock inte så mycket egen mark så ett nära samarbete måste ske med markägare och intresseorganisationer.

En **grönstrukturplan** är antagen som ett tematiskt tillägg till Översiktsplanen. Där pekas viktiga grön- och skogsområden ut som vi anser skall bevaras. Planen är inte bindande utan skall ses som ett observandum vid beslutsfattande. Om grönområden tas i anspråk för annat ändamål skall det föras en diskussion om **kompensatoriska åtgärder**.

En **dagvattenplan** och översvämnings/**skyfallskartering** är för närvarande ute på samråd och där pekas också ut områden som kan behövas utifrån dessa grunder. Dämmen och våtmarker är inte tekniska anläggningar i traditionell mening utan också viktiga utifrån biologisk mångfald.

Kommunen har också upphört med urskillningslös gräsklippning. Ytor och sammanhang som lämpar sig för utveckling till mer ”**ängsmark**” lämnas.

I framtagande av detaljplaner ägnas frågan om dagvattenhantering stor uppmärksamhet

Havet? Skog?

→ 3 p

4. Vindkraftverk

Ett fossilfritt samhälle kräver en snabb ökning av elenergi. Hur ser Ditt parti på det ökade trycket på vindkraftsetableringarna på och kring Öland? Om den kommunala veto-rätten används för att stoppa rekommenderade eller möjliga lokaliseringar av vindkraftverk - hur ska vi enligt Ditt parti klara energiförsörjningen och klimatutmaningarna? Beakta såväl land som hav.

Som parti är vi socialdemokrater **positiva** till vindkraftsetablering, framförallt **havsbaserade** anläggningar. Samtidigt skall vi inte underskatta medborgarnas oro som dessvärre ”hejas” på av **mindre sakliga argument**. Samrådsprocesserna kring vindkraft måste utvecklas så mer av dialog och mindre tekniska resonemang kan ske.

Öland har också goda möjligheter att utveckla **solcellsparker** vilket vi ställer oss positiva till.

→ 3 p

5. Fossilfrihet

Vilka åtgärder kommer Ditt parti att föreslå för att under kommande mandat-period minska användningen av fossila bränslen i kommunen (både inom och utom den offentliga sektorn).

Kommunens **egna fordon** drivs i allt väsentligt på el eller biogas. Vi har som mål att samtliga fordon skall köras på fossilfritt bränsle. Frågan ställs också och beaktas i kommunala upphandlingar och vid

kollektivtrafikupphandling. Vi är också positiva till **biogasanläggningar**/produktion och som parti har vi tagit initiativ/stöttat för att biogas **tankställen** har kunnat etableras. För närvarande finns två i Mörbylånga kommun. **Laddstolpar** finns också på flera platser i kommunen. (se också svar på fråga 1)

→ 2,5 p

6. Övergödning

Vilka åtgärder kommer Ditt parti att driva för att under kommande mandatperiod minska övergödningen av söt- och saltvatten (pga jordbruk, reningsverk, dagvatten, bilism, sjöfart, industrier, konsumtion m. fl.).

Se svar på fråga 1 och 3 avseende insatser för att **hålla kvar vatten** i landskapet samt dagvattenhantering. **1 = mest bara Guldfågeln ARV, 3 = bara våtmarker**

→ 2 p

7. Avfallshantering

Hur kan Ditt parti bidra till att synliggöra att det är allas ansvar att förbättra avfallshanteringen, att den blir mer ”cirkulär” (se <https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/vad-menas-med-cirkular-ekonomi/>) genom bättre sopsortering och mer återvinning? Beakta såväl offentliga (t. ex. skola, kommunens olika kontor, kostenhet, äldreomsorg, bibliotek) som privata aktörer (t. ex. företag, affärer, lantbruk, samt alla i sina hem); vilka ser ni som viktigast att arbeta med, och hur? Varför?

Sedan några tillbaka **källsorteras** det på nästan alla kommunala anläggning. Kostenheten i kommunen arbetar också mycket aktivt för att minska **matsvinnet** genom olika aktiviteter. Kommunen har också nyligen tagit initiativ till eget **återbruk**. Nu i början främst inriktat mot **kontorsmöbler** men det kan komma att utvecklas.

Utöver de informationsinsatser som Kretslopp Sydost (tidigare KSRR) gör är inte kommunen främmande för att stötta detta. (-?)

→ 2 p

8. Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Begreppet används för att skapa förståelse för att människors överlevnad och välmående är beroende av de tjänster som fungerande ekosystemen ger. Fungerande ekosystem som levererar ekosystemtjänster är avgörande för att kunna hantera olika utmaningar kopplade till exempelvis klimatförändringar och mark- och resursanvändning.

Exempel på ekosystemtjänster är näringsämnenas cirkulering, vattnets kretslopp och tillgång, fotosyntes, insektspollinering, jordmånsbildning, ved och virke, foder, gödsel, mineraler och energi, kolupptagning, klimatreglering, nedbrytning av avfall, rening av vatten och luft. (Flera av dessa är egentligen beroende, eller resultat av, fotosyntesen.) Men även rekreation, friluftsliv, kulturarv, samt estetiska och andliga upplevelser bör räknas in, om än nästan omöjliga att värdera i pengar. Se mer på <https://www.naturvardsverket.se/ekosystemtjanster>.

Har Ditt parti en lokal strategi, eller avser att ta fram en sådan, för att upprätthålla fungerande ekosystem och ekosystemtjänster?

Med Socialdemokraterna i ledning har Mörbylånga kommun tagit fram en **koldioxidbudget** som förutom en solid faktagrund också används som pedagogiskt verktyg i dialogen med medborgarna. Sedan tidigare finns en klimatstrategi som nu är under utvärdering och revidering. Någon direkt utpekad strategi för ekosystemtjänster **finns inte**, men många av frågorna kommer upp i andra sammanhang och beaktas där. Vi har uttalade mål om arbetet med förorenad mark – ”synder” sedan förr. Förorenade markområden intill vattentäkter är naturligtvis särskilt prioriterat. Socialdemokraterna är största parti i Mörbylånga kommun och driver aktivt och tar initiativ för att utveckla arbetet inom miljö, klimat och hållbarhet. Ett kvitto på att arbetet leder åt rätt håll fick vi när Mörbylånga kommunen nyligen placerade sig på femte plats i Sveriges Bästa Miljökommun inom sin kategori.

C Borgholm

1. Miljömål

Sedan ett par decennier har vi 16 st miljömål, se <https://www.sverigesmiljomal.se>, som vi alla ska jobba mot, såväl nationellt, regionalt som lokalt, dvs även kommuner och alla dess olika enskilda och ”kollektiva” aktörer. Vilka tre miljömål anser Ditt parti vara de lokalt viktigaste att kommunen arbetar med under kommande mandatperiod? Hur anser ni att det arbetet bäst kan ske, och hur kan Ditt parti bidra?

Centerpartiet i Borgholms kommuns svar lämnade i kursiv stil nedan.

I majoritets samarbetet har Centern i Borgholm valt att styra kommunens verksamheter efter Agenda 2030. Vi jobbar med alla målen men fokuserar på målen 3, 4, 8 och 12.

De sexton miljö kvalitetsmålen känns nästan lika odelbara som målen i Agenda 2030. Vi har valt att hålla målen; Ingen övergödning, Ett rikt odlingslandskap och Giftfri miljö som extra viktiga för vår kommun.

Minskad övergödningen är viktigt för att säkra vårt grundvatten och minska näringsläckaget till havet. Konkreta exempel på åtgärder kan vara att hålla kvar vatten i våtmarker och effektiva dagvattenlösningar. Ett annat exempel kan vara rötning av gödsel till biogas. Centern ser gärna en biogasmack och övergång till gasbilar inom kommunen för att stimulera lokala anläggningar för produktion av biogas.

Med ökad oro i omvärlden känns det extra viktigt att vi ökar den inhemska produktionen av mat. Lantbruket behöver stöd för omställning för ökad matproduktion. På Öland och i Kalmar län produceras nästan alla bönor, var fjärde kyckling, vart sjunde ägg, en tiondel av all mjölk allt nötkött som används i Sverige. Självförsörjningsgraden och robustheten i våra livsmedelskedjor måste förbättras. På Öland har vi hundratals mil av stenmurar och därtill många små åkertegar. Lantbrukarna på Öland behöver undantag från biotopskyddet och kunna göra ”grindöppningar” i stenmurar i odlingsmark. När små åkrar sammanlänkas till en större kan jorden brukas mer rationellt. Man tar bort så pass mycket av stenmurarna att traktorn kommer fram för att plöja och tröskor för att kunna skörda. På så sätt kan produktionen av majs, raps, säd, bönor mm öka. Därmed ökar den inhemska försörjningen av livsmedel och Sverige blir ännu lite tryggare att leva i. Vi får ett rikare odlingslandskap med åkrar och öppna landskap som spelar en viktig roll för diversitet.

Det sistnämnda, Giftfri miljö har vi jobbat med länge och varit drivande i en minskad kemikalieanvändning i kommunen och utfasning av allt olämpligt i miljöer där barn vistas.

—> 3 p

Borgholms kommun har som mål att uppnå hållbarhet och Centerpartiet stöttar detta fullt ut.

2. Strandskydd

På Öland gäller generellt ett strandskydd (mot byggnation) på 300 meter, från vilket kommunen kan ge dispens. Anser Ditt parti att kommunen ska vara frikostig(are) eller restriktiv(are) med dispenser? Varför?

*Centerpartiet vill gärna se en **ändring** av strandskyddsreglerna i linje med det förslag som nyligen röstades ner av riksdagen. För Borgholms kommun skulle de ändringarna inte betyda någon förändring alls för kustlinjen, men däremot för våra **kanaler** och **våtmarker**. Det är en linje som Centerpartiet lokalt stödjer – vi ser ingen anledning till ett så starkt strandskydd som nuvarande lagstiftning innebär längs våra grävda kanaler eller nyskapade (låt vara återskapade!) våtmarker.*

*Centerpartiet lokalt skulle också gärna se en **differentiering** av strandskyddet längs kustlinjen så att det **inte** är 300 m rakt av. Vissa partier skulle kanske kunna vara 200 m, eller rentav bara 100 m. Dessa ändringar önskar vi inte bara för att öka bostadsbebyggelsen, utan även för att underlätta för besöksnäringen, som till exempel ge möjlighet att anlägga toaletter, som i sin tur är en positiv åtgärd för miljön.*

—> 2,5

3. Biologisk mångfald

Minskning av biologisk mångfald anses vid sidan av klimatförändringar som det allvarligaste hotet mot vår miljö. Vad anser Ditt parti att kommunen under kommande mandatperiod kan/bör göra för att motverka de förändringar som ger minskad biologisk mångfald i följande miljöer, beakta gärna även de som kommunen inte äger.

Skogsmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

Öppna marker (vägkanter, äng, hage m.fl.), vilka konkreta åtgärder?

Havsmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

Sötvattenmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

Tätorters miljöer (parker och andra grönytor, skolgårdar, trädgårdar, gatukanter, mellan husen), vilka konkreta åtgärder?

*I vår kommun anser Centerpartiet att det viktigaste för biologisk mångfald är att skapa bra **förutsättningar** för lantbruket och särskilt animalieproduktionen, eftersom **betande** djur är den enskilt viktigaste faktorn för biologisk mångfald här. Generellt vill vi stärka äganderätten och minska **regelkrånglet** vilket bör leda till att flera företagare/markägare gör på olika sätt, vilket ger en ökad mångfald av brukandet och därigenom ökad biologisk mångfald.*

Centerpartiet har också bidragit aktivt till åtgärder för att gynna bland annat **pollinatörer**; något som vi gärna fortsätter med.

I byggda miljöer stödjer vi minskad skötsel där det är möjligt/lämpligt, som tex gräsklippning till förmån för en ökad mångfald.

Vad gäller sötvatten och havsmiljön hänvisas till svar under fråga 1.

→ 1 p

4. Vindkraftverk

Ett fossilfritt samhälle kräver en snabb ökning av elenergi. Hur ser Ditt parti på det ökade trycket på vindkraftsetableringarna på och kring Öland? Om den kommunala veto-rätten används för att stoppa rekommenderade eller möjliga lokaliseringar av vindkraftverk - hur ska vi enligt Ditt parti klara energiförsörjningen och klimatutmaningarna? Beakta såväl land som hav.

Centerpartiet i Borgholm är mycket **positiva** till en ökad etablering av vindkraft till havs. Vi ser utmaningar med att hitta lösningar på land som accepteras av närboende i vår kommun. Många av våra små och medelstora vindkraftverk på land står inom några år inför en möjlig förnyelse. Om verken ska förnyas torde det bli till väsentligt större verk för att uppnå lönsamhet. Det kommer att innebära nya större utmaningar i närmiljön.

Vi hoppas därför mycket på etableringar till **havs**. Vi ser mycket begränsade eller inga problem kopplat till "utsikten".

Vi anser dessutom att det finns stora potentialer för **solenergi** – det bör inte finnas ett tak som inte nyttjas! Inom kommunen verkar vi för fler solanläggningar på våra verksamhetslokaler.

→ 3.5 p

5. Fossilfrihet

Vilka åtgärder kommer Ditt parti att föreslå för att under kommande mandat-period minska användningen av fossila bränslen i kommunen (både inom och utom den offentliga sektorn).

Centerpartiet i Borgholm är starkt drivande för att få igång tillverkning av **biogas** i kommunen, något som skulle bidra både till fossilfrihet och minskat näringsläckage till Östersjön.

Kommunens flotta av bilar och arbetsfordon ska vara fossilfria. Det kan ske med ökad användning av el, biogas och HVO. Det är en av de enskilt viktigaste miljöfrågorna för partiet lokalt.

Kommunen har etablerat några laddplatser för elbilar i kommunen. När antalet elbilar nu har ökat kommer det etableras fler kommersiella **laddplatser** i privat regi, vilket vi till fullo stödjer.

→ 3 p

6. Övergödning

Vilka åtgärder kommer Ditt parti att driva för att under kommande mandatperiod minska övergödningen av söt- och saltvatten (pga jordbruk, reningsverk, dagvatten, bilism, sjöfart, industrier, konsumtion m. fl.).

Se svar på frågorna 1 och 5. Dessutom vill vi återanvända allt spillvatten till bevattning. Självklart ska då även dagvattnet tas tillvara i så stor utsträckning som tekniskt möjligt. På så vis nås ett "cirkulärt" nyttjande av näringsämnena. Eftersom bevattning sker när grödorna växer tas näringsämnena upp mer effektivt och läckaget minimeras. Vi har dialog med lokala lantbrukare och LRF för att kunna få full effekt och eventuella regeländringar som kan krävas för hantering av spillvatten för bevattning.

→ 3 p

7. Avfallshantering

Hur kan Ditt parti bidra till att synliggöra att det är allas ansvar att förbättra avfallshanteringen, att den blir mer "cirkulär" (se <https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/vad-menas-med-cirkular-ekonomi/>) genom bättre sopsortering och mer återvinning? Beakta såväl offentliga (t. ex. skola, kommunens olika kontor, kostenhet, äldreomsorg, bibliotek) som privata aktörer (t. ex. företag, affärer, lantbruk, samt alla i sina hem); vilka ser ni som viktigast att arbeta med, och hur? Varför?

Goda förutsättningar för att sortera avfall är viktigt. Därför måste det överallt där man "lagligt" kan göra sig av med avfall även finnas möjlighet till sortering. Det gäller självklart alla verksamheter i kommunen, men bör även gälla all verksamhet som ställplatser, campingar och badplatser. Centerpartiet i Borgholm verkar för att etablera en fastighetsnära insamling av återvinningsmaterial, vilket torde underlätta för en bättre sortering.

Viktigast är dock att minska volymen av det som blir avfall. Det måste göras i konsumentledet, genom att minska "onödig" konsumtion och framför allt, minska andelen av konsumtionen som utgörs av förpackningar. Dessutom behövs bättre villkor för småföretagande så det blir mera lönsamt att reparera/laga allt från kapitalvaror till kläder och möbler för enskilda.

→ 3 p

8. Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Begreppet används för att skapa förståelse för att människors överlevnad och välmående är beroende av de tjänster som fungerande ekosystemen ger. Fungerande ekosystem som levererar ekosystemtjänster är avgörande för att kunna hantera olika utmaningar kopplade till exempelvis klimatförändringar och mark- och resursanvändning.

Exempel på ekosystemtjänster är näringsämnenas cirkulering, vattnets kretslopp och tillgång, fotosyntes, insektspollinering, jordmånsbildning, ved och virke, foder, gödsel, mineraler och energi, kolupptagning, klimatreglering, nedbrytning av avfall, rening av vatten och luft. (Flera av dessa är egentligen beroende, eller resultat av, fotosyntesen.) Men även rekreation, friluftsliv, kulturarv, samt estetiska och andliga upplevelser bör räknas in, om än nästan omöjliga att värdera i pengar. Se mer på <https://www.naturvardsverket.se/ekosystemtjanster>.

Har Ditt parti en lokal strategi, eller avser att ta fram en sådan, för att upprätthålla fungerande ekosystem och ekosystemtjänster?

Centerpartiet i Borgholm har aktivt verkat för framtagandet av kommunens hållbarhetspolicy, styrmodell, klimat- och energistrategi med tillhörande handlingsplan.

Vi har aktivt verkat för fler och bättre cykelvägar, lekplatser och utegym på många ställen i kommunen, bättre badbryggor med ökad tillgänglighet, befrämjande av miljöer för pollinatörer mm.

Samtidigt vill vi se en tillväxt i kommunen. En tillväxt som sker genom varsamma kompromisser som kan möjliggöra fler medborgare, växande näringar, fungerande ekosystem, friluftsliv och vårt kulturlandskapet.

Svaren på frågorna ovan visar tydligt på vårt engagemang i frågor som bidrar till ett hållbart samhälle.

Alla förslag är OK, men inga poäng satta

Svaren lämnade av Centerpartiet i Borgholm via Staffan Larsson den 8 juni 2022.

Centerpartiet Mörbylånga

Svar på frågor från naturskyddsföreningen.

1. Miljömål

Begränsad klimatpåverkan, grundvatten av god kvalitet, ett rikt odlingslandskap.

Men hur, hur?

→ 2 p

2. Strandskydd

Vi anser att strandskyddet ska vara mer regionalt och lokalt anpassat vilket kan innebära både restriktivare och frikostigare hantering beroende på ändamål.

→ 1 p

3. Biologisk mångfald

Vi har stor respekt för den kunskap och vilja som våra skogsägare och markägare besitter att bruka och förvalta sin egendom till nästa generation. Det vi INTE vill åstadkomma är ytterligare regler och försvårande villkor för användning av egen mark. En säkrad vattentillgång är avgörande för kommunen. De gröna näringarnas utvecklingsbehov behöver särskilt beaktas vilket innebär mer anpassad odling av klimatsmarta grödor. Lokal förädling och ökad inhemsk upphandling stärker självförsörjningsgrad och genererar fler gröna jobb. Arbetet med att återföra vatten till landskapet behöver intensifieras.

Vi vill öka mängden vatten som återförs i till landskapet och utreda hur vattnet från kommunens reningsverk kan tas tillvara och återanvändas.

Inom kommunen använder vi oss redan av begreppet randklippning vilket innebär att ytor lämnas oklippta för att gynna flora och på så sätt också insekternas behov.

Uppsamling av dagvatten för bevattning utav planteringar och dylikt i kommunal regi. Vår förskoleverksamhet jobbar med både vatten och biologisk mångfald tillsammans med barnen för ökad kunskap och med respekt för naturen och för en ökad hållbarhet.

→ 3 p

4. Vindkraftverk

Vi är i grunden positiva till förnyelsebar energiproduktion både på land och till havs. Friska vindar, många soltimmar och biomassa från gröna näringarna ger oss förutsättningar. En stor fördel med vindkraft och solkraft är just att de går relativt snabbt att bygga. På så sätt bidrar de mycket fortare än andra energikällor till att både möta ett ökat elbehov och ersätta el från fossila bränslen såsom kol och gas.

Men vetot då?

→ 2 p

5. Fossilfrihet

Vi är långt framme i kommunen med vår egen fordonsflotta. Viktigt är fortsatt stöd och påverkan för en fossilbränslefri kollektivtrafik som möter efterfrågan vad gäller resande inom kommunen såväl som till och från vår kommun.

Med sommarlovskort för ungdomar och genom, stödja kollektivt resande och därmed öka fossilbränslefria transporter.

→ 2,5 p

6. Övergödning

Åtgärder för minskad belastning se svar på frågorna 1 och 3.

→ 2 p

7. Avfallshantering

Kommunen är medlem i **KSO Kretslopp** Sydost vilka arbetar med de här frågorna kontinuerligt, ligger så att säga i deras uppdrag.

På hemmaplan jobbar kommunen internt med återbruk av kontorsmöbler som ett exempel. Inom kostverksamheten är minskat **matsvinn** en daglig utmaning. Externt har vi också inom kommunen ett eget koncept som liknar "**fritidsbanken**" men ännu mera utvidgat att gälla även musikinstrument mm.

→ 1.5 p

8. Ekosystemtjänster

Inom ramen för målet att bli en fossilbränslefri kommun 2025 ska vi fortsätta att underlätta satsningar på produktion av förnybar energi som en etablering av biogasproduktion vilken genom högkvalitativ biogödsel med högre näringsnyttjande leder till minskat näringsläckage och minskad belastning på Östersjön.

Eg. inte svarat, bara ett par exempel... men inga poäng satta

Anna-Kajsa Arnesson (C) Kommunstyrelsens 1:e vice ordförande

Per-Olov Johansson (C)

ordförande kultur och tillväxtnämnden

Miljömål

Öland är sveriges nästa största ö och har mycket att erbjuda av kultur och naturvärde som kungliga slott, fornlämningar, ruiner, stränder och en fantastisk natur. Att arbeta med hållbar utveckling rörande frågor som ekonomi, livsmedelssäkerhet, arter och ekosystem, energi, industri och miljöskydd är avgörande för nutiden och framtiden och inget vi kan välja bort. Framtid Öland tar stöd av Brundtlandrapportens definition av hållbar utveckling: "En utveckling som tillgodoser nutidens behov utan att kompromissa med kommande generationers förmåga att tillgodose sina egna behov." Ett begrepp som svajar i en tid av klimatförändringar och en alltmer orolig omvärld. Några frågor som vi anser viktiga att arbeta med är

Irrelevant text?

- Strandskydd ??
- Biologisk mångfald
- Övergödning
- Avfallshanteringen ??

→ 1 p

Strandskydd

Strandskyddet är bland annat till för att säkerställa ett fritt och rörligt friluftsliv vilket är i linje med Framtid Ölands vision om att med gemensamma krafter utveckla och bevara vår genuina natur något som vi är stolta över både nu och i framtiden. Givetvis förhåller vi oss miljöbalken kapitel 7. Kort sagt ser vi ett stort värde i att inte störa eller förstöra livsvillkoren för vare sig människor, växter eller djur. Men samtidigt bör vi i en del fall möjliggöra för en viss anpassning för att t ex kunna utveckla redan bebyggda markområden samt driva ett modernt och kostnadseffektivt lantbruk utan att därför odlingslandskapernas miljö och människors rörelsefrihet påverkas negativt i alltför stor grad.

Inget eg. svar...?

→ 1 p

Biologisk mångfald

Klimatförändringarna är inget vi kan blunda för, framtiden kommer ställa krav på oss att arbeta aktivt för att vårda vårt kulturarv. Framtid Öland betonar vikten av:

- Ett hållbart jordbruk
- I möjligaste mån skapa och bevara artrika ängs- och betesmarker
- Bevara gammelskog för våra insekter
- Anlägga ängsmark för våra livsviktiga bin
- Utbildning i förskolan/skolan så att barnen får en relation till djur och natur och kunskaper om de olika val som människor gör för att bidra till biologisk mångfald.

→ 3 p

Vindkraftverk

En stor och komplex fråga med såväl fördelar som nackdelar där vi i dagsläget inte kan uttala någon bestämd åsikt. Men vi är nyfikna på utvecklingen.

—> 0 p

Fossilfritt

- Vi verkar för att **kommunen** följer den beslutade planen för en fossilfri **fordonsflotta** för kommunens och kommunens bolags fordonsflotta
- samt att vi följer det sedan länge fattade beslut att kommunen ska möjliggöra för privata aktörer att anlägga t ex **biogasanläggningar** osv i kommunen. Men det ligger inte inom kommunens kärnverksamhet att själva bekosta dessa.
- Vi vill driva på utbyggnaden av "**laddinfrastrukturen**" inom kommunen.

—> 3 p

Övergödning

Östersjön har stor betydelse för ett rikt natur och kulturliv för alla. Framtid Öland är ett parti som stödjer infrastrukturen, en ökad inflyttning och nyetableringar för företag. Alltså det ska vara möjligt att arbeta, leva och bo på Öland såväl idag som en lång tid framöver. Östersjön mår inte bra, den övergöds och utbredning av syrefria bottenar ligger nu på markant nivå som aldrig tidigare varit så hög. Vi ser positivt på den senare tidens anläggning av **våtmarker** inom kommunen och ser gärna fler där det är lämpligt och möjligt. (Vi är många som delar på Östersjön och tyvärr är den politiska viljan svag i vissa länder för att minska utsläpp.)

- Vi stödjer Naturvårdsverket och Jordbruksverket mål för att minska kväve och fosforutsläpp.
- Ett hållbart fiske med innovativa lösningar med framtidstro så att det är möjligt att leva som yrkesfiskare.
- Stödja **musselodlingar** och liknande initiativ/aktiviteter som bidrar till att rena Östersjöns vatten.
- **Utbildning** i förskola och skola som informerar om hur nedskräpning och mikroplaster förstör vår vackra Östersjö. Vi måste ge våra yngsta medborgare framtidstro om att väcka liv i Östersjön

—> 1,5 p

Avfallshantering

Vi kommer att driva frågan om bättre avfallshantering inom kommunen och mycket tydligare information. Vi bör hitta lösningar som innebär möjligheter till att behålla vår natur skräpfri. Det kan bli aktuellt med att **besökande** får betala en mindre summa för att lämna sina sopor på allmänna platser.

—> 1 p

Ekosystemtjänster

Vi vill att människan, naturen och jorden ska må bra men detta är en stor och komplex fråga där vi i dagsläget inte har kompetensen att uttala oss.

Liberalerna Borgholm OCH Mörbylånga

1. Miljömål

Sedan ett par decennier har vi 16 st miljömål, se <https://www.sverigesmiljomal.se>, som vi alla ska jobba mot, såväl nationellt, regionalt som lokalt, dvs även kommuner och alla dess olika enskilda och ”kollektiva” aktörer. Vilka tre miljömål anser Ditt parti vara de lokalt viktigaste att kommunen arbetar med under kommande mandatperiod? Hur anser ni att det arbetet bäst kan ske, och hur kan Ditt parti bidra?

Svar:

1. Begränsad **klimatpåverkan**.

Klimatförändringarna måste stoppas. Vi ska sluta använda fossila bränslen och i samtidigt fortsätta binda kol i skog och mark. Tillgången på fossilfri energi är grunden i klimatomställningen, **sol, vind och kärnkraft** behövs i massor. Klimatarbetet behöver de mest kraftfulla verktyg för förändring vi känner – innovation, entreprenörskap och frihandel. T.ex. så satsar Ölandskommunerna alldeles för lite på **utvecklingsprojekt** inom detta via extern finansiering genom regionala och nationella medel. Det finns mycket att vinna på en snabb omställning.

2. Ett rikt **odlingslandskap**.

Det behöver bli enklare att bedriva jordbruk på Öland. Våra lantbruk är mycket miljömedvetna och **förenklad** tillståndshantering och lättnader bidrar till ett mer diversifierat jordbruk och bättre självhushållning.

3. **Hav** i balans. Det går inte att komma ifrån Östersjöns betydelse för Öland.

Situationen för flera fiskbestånd i Östersjön är oroande. **Fisket måste begränsas** till vad bestånden tål. Akuta fiskestopp ska användas vid behov. Samarbetet inom EU har gett resultat men Sverige bör gå före. Regeringen har varit alldeles för passiv.

Östersjöns kust och skärgårdar hör till de områden i Sverige där människor helst vill vistas. Människor trivs vid vatten. Samtidigt är de grunda vattnen längs **stränderna** viktiga för många av havets arter. Här kan fiskyngel och fågelungar finna skydd och växa till sig. Människor ska kunna uppleva orörda stränder och ekosystemen måste fungera. Samtidigt ska människor kunna bo och verka även i kustsamhällen och på öar.

Det finns ett stort engagemang för **fritidsfiske och fiskvård** på Öland, denna gren av besöksnäringen behöver få kommunernas stöd för att utvecklas ytterligare.

—> 2,5 p

2. Strandskydd

På Öland gäller generellt ett strandskydd (mot byggnation) på 300 meter, från vilket kommunen kan ge dispens. Anser Ditt parti att kommunen ska vara frikostig(are) eller restriktiv(are) med dispenser? Varför?

Svar: Det behövs grundläggande **förändringar** i strandskyddet. Trots omfattande inskränkningar i människors frihet nås inte målen med strandskyddet. I glest befolkade områden finns stora möjligheter att införa **lättnader** i strandskyddet utan att det skulle strida mot något av strandskyddet syften. Vi vill reformera strandskyddet för att möjliggöra **fler strandnära bostäder** i områden där **inte** exploateringstrycket är särskilt hårt. Liberalerna är samtidig en tydlig garant för ett starkt generellt strandskydd som har gagnat Öland väl, både för allmän tillgänglighet längs våra stränder, och skydd av biologisk mångfald. Liberalerna vill dock ytterligare utveckla anpassningen utifrån lokala förutsättningar, så att utrymmet för strandnära byggande tillåts **variera** utifrån till exempel exploateringstrycket.

—> 2,5 p

3. Biologisk mångfald

Minskning av biologisk mångfald anses vid sidan av klimatförändringar som det allvarligaste hotet mot vår miljö. Vad anser Ditt parti att kommunen under kommande mandatperiod kan/bör göra för att motverka de förändringar som ger minskad biologisk mångfald i följande miljöer, beakta gärna även de som kommunen inte äger.

Skogsmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

Öppna marker (vägkanter, äng, hage m.fl.), vilka konkreta åtgärder?

Havsmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

Sötvattenmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

Tätorters miljöer (parker och andra grönytor, skolgårdar, trädgårdar, gatukanter, mellan husen), vilka konkreta åtgärder?

Svar:

I det öländska jordbrukslandskapet behövs miljöer där pollinerande insekter, fåglar och andra kan hitta skydd och föda under den tid åkrarnas grödor inte blommar. Kantzoner och ekologiska öar i landskapet är ett sätt att åstadkomma detta. Liberalerna Öland vill starta projekt där naturskyddsförening, LRF, LNU och Länsstyrelsen ingår för att specifikt undersöka möjligheterna utifrån de förutsättningar som finns på Öland. Hotade växter och djur ska skyddas genom stark lagstiftning, information och biotopskydd. Artdatabankens viktiga arbete som även måste involvera allmänheten ska främjas. Ökade restaureringsinsatser behövs för att bevara och utveckla den biologiska mångfalden. Särskilt bör beaktas hur klimatförändringar kommer att påverka den biologiska mångfalden.

??

→ 1,5 p

4. Vindkraftverk

Ett fossilfritt samhälle kräver en snabb ökning av elenergi. Hur ser Ditt parti på det ökade trycket på vindkraftsetableringarna på och kring Öland? Om den kommunala veto-rätten används för att stoppa rekommenderade eller möjliga lokaliseringar av vindkraftverk - hur ska vi enligt Ditt parti klara energiförsörjningen och klimatutmaningarna? Beakta såväl land som hav.

Svar: Sverige kommer att behöva att nästa dubbla sin energiproduktion till 2040. Liberalerna är positiva till att det nu kan satsas på ny kärnkraft även om det kommer att dröja nästa 20år innan vi kan se nya verk i drift. Under denna tid kommer vi att behöva vindkraft som är det billigaste och mest miljövänliga sättet att producera el i stor skala. Öland har bra förutsättningar för vindkraft men den vindbruksplan som finns för Öland är alldeles för gammal. Teknikutvecklingen går fort och vindbruksplanen behöver ses över ordentligt. Nya verk är betydligt större än de som diskuterades när planen togs fram. Nya områden kanske kan tillkomma men framför allt så blir omgivningspåverkan betydligt större vilket gör att flera områden behöver utgå. Liberalerna Öland är för mer vindkraft, större parker men på färre platser. Veto-rätten behöver förhandlas. Kommunerna bör ta fram riktlinjer på vad de kräver i kompensation av vindkraftsbolagen, idag får de i princip ingen ersättning alls och det varierar mycket i ersättning mellan olika bolag. Ersättning från vindkraft kan gå till arbete med ovanstående miljömål eller lokala utvecklingsprojekt i verkens närhet.

Protester kommer alltid att förekomma men kommunerna behöver också ta ett **samhällsansvar** och ha en tidig dialog med både medborgare och bolag för få ett faktabaserat samförstånd.

—> 3 p

5. Fossilfrihet

Vilka åtgärder kommer Ditt parti att föreslå för att under kommande mandat-period minska användningen av fossila bränslen i kommunen (både inom och utom den offentliga sektorn).

Svar: Den bästa kilowatt timmen är den som inte behöver produceras. Vi vill se storskalig energieffektivisering i båda kommunerna, både **kommunala** fastigheter som hos **företagen**, speciellt hos de som transportintensiva som t.ex. våra lantbrukare som behöver kostnadseffektiva biodrivmedel för att ersätta diesel. Sedan behöver också kommunerna bygga ut infrastrukturen för **laddning** av elfordon i samarbete med näringslivet. Ett annat område är kommunernas **upphandling** av varor och tjänster där ofta lägsta pris och ”frakt ingår” behöver bytas ut mot drivmedelskrav och klimatpåverkan.

—> 3 p

6. Övergödning

Vilka åtgärder kommer Ditt parti att driva för att under kommande mandatperiod minska övergödningen av söt- och saltvatten (pga jordbruk, reningsverk, dagvatten, bilism, sjöfart, industrier, konsumtion m. fl.).

Svar:

Östersjön är särskilt känslig. Sjöfarten är intensiv och alldeles för mycket näring når havet. Övergödningen ger syrebrist på djupt vatten och leder till döda botten. Näringstillförseln – från framför allt **jordbruket** och **avlopp** – måste minska. Nationellt behöver vi utfärda rekommendationer för att minska sjöfartens miljöpåverkan även om de kommande utsläppsreglerna för sjöfart kommer att påverka positivt. Sedan hoppas vi mycket på att **biogasproduktionen** kommer i gång i Alböke och på södra Öland. Det kommer också att bidra till att minska näringsutsläppen.

—> 2 p

7. Avfallshantering

Hur kan Ditt parti bidra till att synliggöra att det är allas ansvar att förbättra avfallshanteringen, att den blir mer ”cirkulär” (se <https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/vad-menas-med-cirkular-ekonomi/>) genom bättre sopsortering och mer återvinning? Beakta såväl offentliga (t. ex. skola, kommunens olika kontor, kostenhet, äldreomsorg, bibliotek) som privata aktörer (t. ex. företag, affärer, lantbruk, samt alla i sina hem); vilka ser ni som viktigast att arbeta med, och hur? Varför?

Svar:

Här kan kommunernas **upphandling** av varor och tjänster förbättras betydligt i en mer cirkulär riktning. Kunskapen om varors klimatavtryck är alldeles för dålig och det finns samtidigt bra möjlighet att knyta till sig lokala företag som kan reparera och underhålla i stället för att köpa nytt. Gärna småföretag av nya svenskar som behöver komma in på arbetsmarknaden.

—> 1,5 p

8. Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Begreppet används för att skapa förståelse för att människors överlevnad och välmående är beroende av de tjänster som fungerande ekosystemen ger. Fungerande ekosystem som levererar ekosystemtjänster är avgörande för att kunna hantera olika utmaningar kopplade till exempelvis klimatförändringar och mark- och resursanvändning.

Exempel på ekosystemtjänster är näringsämnens cirkulering, vattnets kretslopp och tillgång, fotosyntes, insektspollinering, jordmånsbildning, ved och virke, foder, gödsel, mineraler och energi, kolupptagning, klimatreglering, nedbrytning av avfall, rening av vatten och luft. (Flera av dessa är egentligen beroende, eller resultat av, fotosyntesen.) Men även rekreation, friluftsliv, kulturarv, samt estetiska och andliga upplevelser bör räknas in, om än nästan omöjliga att värdera i pengar. Se mer på <https://www.naturvardsverket.se/ekosystemtjanster>.

Har Ditt parti en lokal strategi, eller avser att ta fram en sådan, för att upprätthålla fungerande ekosystem och ekosystemtjänster?

Svar:

Det här är en viktig fråga och Liberalerna Öland avser att ta fram ett handlingsprogram för naturvård. Frågan hänger ihop med biologisk mångfald. T.ex. har både staten och skogsnäringen ett långtgående ansvar att skydda skogens ekosystemtjänster. Likaså kommunerna och LRF för jordbruket.

Kristdemokraterna Borgholm OCH Mörbylånga

Enkät svar till Naturskyddsföreningen Öland

Av de kristdemokratiska partigrupperna i Borgholms kommun och Mörbylånga kommun i samarbete.

1. Miljömål

Övergödningen Inom lantbruket

På Öland används det allt för mycket gödning och **överskottet** rinner ut i våra vattendrag. Vi behöver därför återskapa våtmarker för att främja den biologiska mångfalden och motverka övergödning av Östersjön.

Våra kommuner är beroende av fungerande lantbruk, därför är det viktigt att Mörbylånga och Borgholms kommun tillsammans arbetar med tätare **uppföljning** samt kompetensutveckling inom lantbruket. Vi måste hjälpa våra lantbrukare att begränsa användandet av gödsel, det genom att använda rätt mängd gödsel och rätt sorts gödsel vid rätt tillfälle.

Ett rikt **odlingslandskap**

Det öländska världsarvet ligger oss varmt om hjärtat. Vi skall fortsätta att värna om det öländska jordbruket, vår unika miljö och den biologiska mångfalden. Med fokus på hållbarhet hoppas vi kunna bygga broar mellan forskning och näringsliv, vi måste säkerställa **livsmedelsförsörjningen** till kommande generationer och exploateringar på Öland skall göras med **hänsyn** till jordbruket.

Grundvatten av god kvalitet

Tjänligt dricksvatten skall inte tas förgiven. Vi behöver forskning och dialoger gällande **markföroreningar (-??)** och framtida behov av rent dricksvatten. Vi måste fokusera mer på användandet av kemikalier i det enskilda hushållet, jordbruket, industrin och nyexploatering. Nya hus består t.ex. av stora mängder frigolit som har direkt kontakt med marken, vi diskuterar sällan, nästan aldrig, utsöndring av **kemikalier** och plaster från moderna byggnationer.

Idag har vi fungerande avsaltningssystem som skapar tjänligt vatten under de torra perioderna. Vi behöver diskutera och skapa hållbara åtgärder som gör att vi kan ta till vara på vatten på ett naturligt sätt. Vi behöver se över Ölands markdräneringar och rekonstruera dessa på ett sätt så att vattnet på naturlig vägs leds till våra vattentäkter. → 3 p

2. Strandskydd

Vi anser att i glest befolkade områden ska byggande vara **tillåtet** förutom i områden som pekas ut som skyddsvärda. Det måste också bli enklare att bygga bostäder **närmare stränderna** även i mer tätbefolkade områden. Vi tycker att berörda markägare alltid ska ges möjlighet att yttra sig innan beslut om utökad strandskydd fattas. Nyanlagd våtmark ska inte ge upphov till strandskydd förrän **efter 30 år**.

→ 1,5 p

3. Biologisk mångfald

Skogsmiljöer

Vi har värdefull **ädellövskog (-??)** på Öland. På vissa platser är det bara små rester kvar. Desto viktigare att förvalta dem väl. Aktuell kommun behöver någon form av **naturvårdsplan**, och ett närmare samarbete med länsstyrelsen och markägare. **Kommunala naturreservat** kanske är en oprövad möjlighet.

Öppna marker

Ölandskommunerna måste föra en dialog med Trafikverket, för att återgå i en större skala till den mer naturvårdsinriktade **väggkantsslåtter** som tidigare rådde, och som praktiseras på till exempel Gotland. Detta gäller i synnerhet väg 136. Givetvis ska slåtter ske på vägsträckor där trafiksäkerheten tillåter samt kan ske senare där växterna är låga och viltstråk är mer eller mindre obefintliga. Alvarvägkanter till exempel med sina vackra och värdefulla blommor, inte minst för pollinerare, kan helt undantas från försommarslåtter. Vägkanterna är också något av Ölandsfloras skyltfönster, tillgänglig för alla. Inte minst våra besökare på Öland.

Sötvatten- och havsmiljöer

Ölandskommunerna behöver arbeta mer målinriktat och precisera sina intressen, för att kunna prioritera insatser i närtid. Vi behöver öka takten i arbetet för att **behålla mer vatten** på ön, främst genom restaurering av våtmarker genom dämning till naturliga nivåer. För att främja grundvattenbildning, öka tillgången på kvalitativt grundvatten, för naturens välmående och för att skona våra kustområden från tillförsel av näringsöverskott (övergödning).

Tätorters miljöer

Om Ölandskommunerna klipper allt mindre av de **kommunala grönytorna** och sparar en del ytor oklippta så kan de bidra till biologisk mångfald.

→ 3 p

4. Vindkraftverk

Gällande nya vindkraftsetableringar anser vi att en **paus** här och var skulle vara klokt. Detta då vindkraften bland annat är en **nödlösning** på det akuta behovet av energi och just nu har Öland ett **överskott**. Vi förundras över varför det inte finns en bra lösning på återvinning av vindkraftverk. De har en relativt kort livslängd och de kräver en ganska omfattande infrastruktur med förstärkning av elnät och bilvägar. Vi anser att kommuner och fastighetsägare skall kompenseras bättre samt att kommuner **skall ha vetorätt** som verktyg när det planeras etableringar av vindkraft.

Som förnybar energikälla är vi i nuläget positivt inställda till **solceller** då de kan byggas på befintliga fastigheter och anslutas till befintligt elnät, som regel utan förstärkning av kablar och transformatorstationer. Solceller ägs av privatpersoner eller mindre företag där konsumenten kan

öka användandet av egenproducerad el till exempel under vinterhalvåret. Solcellerna kan dessutom återvinnas.

Baskraften i vår region bör baseras på **kärnkraft**.

→ 1,5 p

5. Fossilfritt

Vi anser att Ölandskommunerna succesivt byter ut våra fossildrivna fordon så att vi på sikt blir en fossilfri kommun. Vi förespråkar även att kommunerna bidrar till att fler laddstolpar byggs över hela kommunen för att underlätta för laddning av elbilar.

→ 1,5 p

6. Övergödning

Se tidigare svar på fråga 1 och 3. Njaaa...

→ 1,5 p

7. Avfallshantering

Källsortering på varje fastighet behöver öka. Framför allt på verksamhetsfastigheter och i flerfamiljshus, men även för byggavfall.

I hushållen bör detta också vara möjligt med flerfackssystem. Först bör detta utredas ordentligt och inte bara avfärdas med hänvisning till det stora antalet fritidshus och "stora investeringar" i förhållande till årsmängden sorterat avfall.

→ 2 p

8. Ekosystemtjänster

- Vi var tvungna att landa i vad ekosystemtjänster är för ett begrepp.

Vi insåg att man har människan i fokus men också framför allt lyfter hur människan och naturen samspelar. Begreppet ekosystemtjänster har en tydlig koppling till såväl ekonomiska som ekologiska och sociala dimensioner. Det är allt viktigare när man planerar för långsiktig hållbarhet. Genom att synliggöra ekosystemtjänster och förtydliga deras nyttor kan det i högre grad resultera i välgrundade beslut och bidra till lokala anpassningar för ökad mångfunktionalitet och samspelet mellan stad och landsbygd. Bra!

- Så, nu förstår vi bättre vad ekosystemtjänster är och vilken nytta den har.

De olika delarna inom de olika ekosystemtjänsterna (försörjande-, reglerande-, kulturella- och stödjande) vet vi att även mindre kommuner redan har naturligt som tex. dricksvatten och vattenrening för människors överlevnad och välmående. Kulturarv, friluftsliv och rekreation är Ölandskommunerna mycket bra på anser vi. Vårt rika odlingslandskap och alla lantbrukare som är mycket duktiga och sköter flertalet av de punkter som finns inom ekosystemtjänsterna. Då vi har en viss självförsörjningsgrad på Öland så kan "Mat" också räknas med som en delvis tillgodosedd punkt. Även viktigt att ta hänsyn till och att planera för ekosystemtjänster i kommunernas planprocesser.

I en liten kommun är mycket avhängt hur mycket personal och resurser våra förvaltningar har för att jobba med många av de övriga punkter inom ekotjänsttjänsterna som måste planeras och utföras. Kanske sker många av dem redan idag.

Vi valde att fundera på Ölands känsliga grundvatten, vårt viktiga lantbruk och hur vi måste minska på övergödningen, då det var våra tre prioriterade miljömål. Vi landade i dessa punkter inom ekotjänstsystemet som vi vill skall vara tillgodosedda för att uppnå våra miljömål. (Möjligt att de redan är det i Ölandskommunerna):

- Vattnets kretslopp och tillgång för vårt grundvatten och dricksvatten.
- Rening av vatten är mycket viktig funktion
- Jordmånsbildning är viktigt där det finns många lantbruk.
- Erosionsskydd vid våra känsliga kalkstens-kuster.
- Minska på övergödningen för frisk mark och hav.

Bra!

Moderaterna Borgholm

1. Miljömål

Sedan ett par decennier har vi 16 st miljömål, se <https://www.sverigesmiljomal.se>, som vi alla ska jobba mot, såväl nationellt, regionalt som lokalt, dvs även kommuner och alla dess olika enskilda och ”kollektiva” aktörer. Vilka tre miljömål anser Ditt parti vara de lokalt viktigaste att kommunen arbetar med under kommande mandatperiod? Hur anser ni att det arbetet bäst kan ske, och hur kan Ditt parti bidra?

Hornsjön, rening (våtmarker och fisktrappa) styrelsearbete och mitt initiativ Vattenledning till bevattning från reningsverken (mitt initiativ) styrelsearbete Biogasanläggning stöd etablering och tillstånd styrelsearbete.

Egentligen inte svarat på frågan...?

→ 1 p

2. Strandskydd

På Öland gäller generellt ett strandskydd (mot byggnation) på 300 meter, från vilket kommunen kan ge dispens. Anser Ditt parti att kommunen ska vara frikostig(are) eller restriktiv(are) med dispenser? Varför?

Frikostigare där det inte stör

→ 1 p

3. Biologisk mångfald

Minskning av biologisk mångfald anses vid sidan av klimatförändringar som det allvarligaste hotet mot vår miljö. Vad anser Ditt parti att kommunen under kommande mandatperiod kan/bör göra för att motverka de förändringar som ger minskad biologisk mångfald i följande miljöer, beakta gärna även de som kommunen inte äger.

Skogsmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

Öppna marker (vägkanter, äng, hage m.fl.), vilka konkreta åtgärder?

*Ska där det går **inte slås***

Havsmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

Sötvattenmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

*Fisktrappa Hornsjön se ovan samt anläggning och skötsel av **våtmarker** Petgårde träsk, Vedborm träsk etc*

Tätorters miljöer (parker och andra grönytor, skolgårdar, trädgårdar, gatukanter, mellan husen), vilka konkreta åtgärder?

Samma som öppna marker

→ 2 p

4. Vindkraftverk

Ett fossilfritt samhälle kräver en snabb ökning av elenergi. Hur ser Ditt parti på det ökade trycket på vindkraftsetableringarna på och kring Öland? Om den kommunala veto-rätten används för att stoppa rekommenderade eller möjliga lokaliseringar av vindkraftverk - hur ska vi enligt Ditt parti klara energiförsörjningen och klimatutmaningarna? Beakta såväl land som hav.

*På Öland ser vi främst havsbaserad **vindkraft**. I övrigt vill vi öka förutsättningarna för **kärnkraft**. Vetot då?*

→ 1 p

5. Fossilfrihet

Vilka åtgärder kommer Ditt parti att föreslå för att under kommande mandat-period minska användningen av fossila bränslen i kommunen (både inom och utom den offentliga sektorn).

Biogas produktion, anläggning biogasmack, bilar där det går → 1,5 p

6. Övergödning

Vilka åtgärder kommer Ditt parti att driva för att under kommande mandatperiod minska övergödningen av söt- och saltvatten (pga jordbruk, reningsverk, dagvatten, bilism, sjöfart, industrier, konsumtion m. fl.).

Biogasanläggning, och våtmarker → 2 p

7. Avfallshantering

Hur kan Ditt parti bidra till att synliggöra att det är allas ansvar att förbättra avfallshanteringen, att den blir mer ”cirkulär” (se <https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/vad-menas-med-cirkular-ekonomi/>) genom bättre sopsortering och mer återvinning? Beakta såväl offentliga (t. ex. skola, kommunens olika kontor, kostenhet, äldreomsorg, bibliotek) som privata aktörer (t. ex. företag, affärer, lantbruk, samt alla i sina hem); vilka ser ni som viktigast att arbeta med, och hur? Varför?

Just nu ser vi på möjligheterna till hushållsnära insamling av avfall → 1 p

8. Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Begreppet används för att skapa förståelse för att människors överlevnad och välmående är beroende av de tjänster som fungerande ekosystemen ger. Fungerande ekosystem som levererar ekosystemtjänster är avgörande för att kunna hantera olika utmaningar kopplade till exempelvis klimatförändringar och mark- och resursanvändning.

Exempel på ekosystemtjänster är näringsämnens cirkulering, vattnets kretslopp och tillgång, fotosyntes, insekspollinering, jordmånsbildning, ved och virke, foder, gödsel, mineraler och energi, kolupptagning, klimatreglering, nedbrytning av avfall, rening av vatten och luft. (Flera av dessa är egentligen beroende, eller resultat av, fotosyntesen.) Men även rekreation, friluftsliv, kulturarv, samt estetiska och andliga upplevelser bör räknas in, om än nästan omöjliga att värdera i pengar. Se mer på <https://www.naturvardsverket.se/ekosystemtjanster>.

Har Ditt parti en lokal strategi, eller avser att ta fram en sådan, för att upprätthålla fungerande ekosystem och ekosystemtjänster?

Vi har ingen strategi men de flesta åtgärderna ovan syftar till detta

Moderaterna Mörbylånga

1. Miljömål

Sedan ett par decennier har vi 16 st miljömål, se <https://www.sverigesmiljomal.se>, som vi alla ska jobba mot, såväl nationellt, regionalt som lokalt, dvs även kommuner och alla dess olika enskilda och ”kollektiva” aktörer. Vilka tre miljömål anser Ditt parti vara de lokalt viktigaste att kommunen arbetar med under kommande mandatperiod? Hur anser ni att det arbetet bäst kan ske, och hur kan Ditt parti bidra?

Begränsad klimatpåverkan

Ett rikt odlingslandskap

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Kommunen har som mål att vara fossilbränslefri år 2025 och arbetet med att nå målet fortsätter. Vidare vill vi moderater verka för att laddinfrastrukturen i kommunen byggs ut, att biogasproduktion kan komma igång, att solcellsparken kan komma till stånd, att havsbaserad vindkraft kan byggas ut och att försök med solenergidriven vätgasproduktion kan inledas med jordbruket som målgrupp.

Odlingslandskapet måste förbli intakt och kunna utvecklas. Vi moderater vill inleda samarbete med bl.a. jordbruksnäringen, Station Linné och Linnéuniversitetet. om hur diversitet och den biologiska mångfalden kan inventeras, bevaras och stöttas. Vårt förslag om detta i budget 2022 vann glädjande nog gehör hos majoriteten, även om inget har hänt sedan dess.

Den pågående insektsdöden riskerar att slå hårt mot såväl den biologiska mångfalden som livsmedelsproduktionen. Odlingslandskapet behöver vatten och näring. Återbruk av vatten från kommunens reningsverk är viktigt, liksom återvinning av näringsämnen. Vidare vill vi moderater verka för storskalig biokolsproduktion för att minska behovet av konstgödsel.

Havsmiljöerna är viktiga ur både ett miljöperspektiv och ett näringsperspektiv. Det kustnära fisket liksom sportfisket måste kunna fortleva, vilket förutsätter att det storskaliga trålfisket begränsas men också att illegalt fiske med nät nära kusterna upphör. Invasiva arters utbredning måste bekämpas. Övergödning via bl.a. näringsläckage måste minska. Moderaterna kommer verka för att fiskeritillsynen utökas. Vi vill att fiskbeståndet inventeras längs våra kuster för att fakta ska komma på bordet. Vi vill rena och återvinna näringsämnen från avloppsvatten. Det innebär dubbel vinst: mindre näringsläckage och minskat behov av att köpa konstgödsel.

→ 3,5 p

2. Strandskydd

På Öland gäller generellt ett strandskydd (mot byggnation) på 300 meter, från vilket kommunen kan ge dispens. Anser Ditt parti att kommunen ska vara frikostig(are) eller restriktiv(are) med dispenser? Varför?

*Rent generellt bör vi vara **frikostigare** för att möjliggöra nödvändig utveckling och inflyttning i kommuner som inte kan erbjuda ekonomiska, kulturella och sociala centra. Emellertid måste viktiga **naturvärden kunna bevaras och allmänheten fortsatt få tillgång till strandmiljöer.***

→ 1 p

3. Biologisk mångfald

Minskning av biologisk mångfald anses vid sidan av klimatförändringar som det allvarligaste hotet mot vår miljö. Vad anser Ditt parti att kommunen under kommande mandatperiod kan/bör göra för att motverka de förändringar som ger minskad biologisk mångfald i följande miljöer, beakta gärna även de som kommunen inte äger.

Skogsmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

Öppna marker (vägkanter, äng, hage m.fl.), vilka konkreta åtgärder?

Havsmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

Sötvattenmiljöer, vilka konkreta åtgärder?

Tätorters miljöer (parker och andra grönytor, skolgårdar, trädgårdar, gatukanter, mellan husen), vilka konkreta åtgärder?

*Vi listade en del åtgärder ovan med bäring på att odlingslandskapet och på havsmiljöerna. Det finns många andra åtgärder man kan överväga, t.ex. att införa krav på att **ängsblommor** ska planteras i en korridor vid åkerrenar och vägrenar. Emellertid är vår uppfattning att vi först och främst bör **rådfråga** expertis, som kan bedöma vilka åtgärder som är viktigast och ger bäst effekt. Därför vill vi moderater initiera samarbeten med näringsliv och akademi, som nämndes ovan. Utfallet att detta samarbete bör vara konkreta handlingsplaner och projekt, som således vilar på **vetenskap och beprövad kunskap** snarare än ogrundat tyckande.*

→ 2 p

4. Vindkraftverk

Ett fossilfritt samhälle kräver en snabb ökning av elenergi. Hur ser Ditt parti på det ökade trycket på vindkraftsetableringarna på och kring Öland? Om den kommunala veto-rätten används för att stoppa rekommenderade eller möjliga lokaliseringar av vindkraftverk - hur ska vi enligt Ditt parti klara energiförsörjningen och klimatutmaningarna? Beakta såväl land som hav.

*Det projekteras för närvarande för en mängd havsbaserade vindkraftsparker. Det är bra men man bör samtidigt vara viss om att alla inte kommer att genomföras och att det till viss del nu handlar om att försöka vara först, medan ekonomiska förutsättningar finns. De som kommer sist på bollen riskerar att få skrota sina planer. Kommunen bör **använda sitt veto** med denna vetskap och bedöma de olika*

alternativen som föreslås utifrån ett helhetsperspektiv. De föreslagna vindkraftparkerna öster om Öland kan vara bra under förutsättning att djurlivet inte tar skada, medan det är betydligt mer **tvetsamt med Nya Utgrunden**. Förutom att Kalmarsund är en känslig miljö som måste hanteras varsamt för att inte djurlivet ska bli än mer lidande, så innebär 17 st. vindkraftverk av Eiffeltornsstorlek endast 5 km från den öländska kusten en massa negativa konsekvenser... ?? → 2 p

Vindkraft kommer dock inte att lösa våra energiproblem, inte ens i kombination med solceller. Vi kommer därför att behöva bygga ut **kärnkraften** utan vidare dröjsmål. Det kommer tyvärr att ta tid, varför vi snarast bör ta bort de begränsningar som har inneburit att kraftvärmeverkens elproduktion missgynnas.

5. Fossilfrihet

Vilka åtgärder kommer Ditt parti att föreslå för att under kommande mandat-period minska användningen av fossila bränslen i kommunen (både inom och utom den offentliga sektorn).

Se ovan. **Ok, iaf 1a + 4**

→ 2,5 p

6. Övergödning

Vilka åtgärder kommer Ditt parti att driva för att under kommande mandatperiod minska övergödningen av söt- och saltvatten (pga jordbruk, reningsverk, dagvatten, bilism, sjöfart, industrier, konsumtion m. fl.).

Se ovan. **Ev. ok, iaf 1 d**

→ 1,5 p

7. Avfallshantering

Hur kan Ditt parti bidra till att synliggöra att det är allas ansvar att förbättra avfallshanteringen, att den blir mer "cirkulär" (se <https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/vad-menas-med-cirkular-ekonomi/>) genom bättre sopsortering och mer återvinning? Beakta såväl offentliga (t. ex. skola, kommunens olika kontor, kostenhet, äldreomsorg, bibliotek) som privata aktörer (t. ex. företag, affärer, lantbruk, samt alla i sina hem); vilka ser ni som viktigast att arbeta med, och hur? Varför?

Kommunens klimatstrategi innehåller åtgärder med utgångspunkt från **avfallstrappan** och detta arbete ska fortsätta. Moderaternas uppfattning är att arbetet är väl förankrat i verksamheterna och att framsteg sker konstant.

När det gäller hushåll ingår kommunen som bekant i **Kretslopp Sydost** och det faller på kommunförbundets ansvar att fortsätta och utöka informationen till hushållen. Kommunens politiker i förbundet trycker på för detta.

När det gäller näringslivet bör såväl kommunen som Kretslopp Sydost ta initiativ till information och dialog samt utveckla samarbeten för att öka "cirkulariteten". Konkret kan kommunen t.ex. föra dialog och göra överenskommelser med leverantörer av nybyggnation och fastighetsunderhåll. → 2,5 p

8. Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Begreppet används för att skapa förståelse för att människors överlevnad och välmående är beroende av de tjänster som fungerande ekosystemen ger. Fungerande ekosystem som levererar ekosystemtjänster är avgörande för att kunna hantera olika utmaningar kopplade till exempelvis klimatförändringar och mark- och resursanvändning.

Exempel på ekosystemtjänster är näringsämnens cirkulering, vattnets kretslopp och tillgång, fotosyntes, insektspollinering, jordmånsbildning, ved och virke, foder, gödsel, mineraler och energi, kolupptagning, klimatreglering, nedbrytning av avfall, rening av vatten och luft. (Flera av dessa är egentligen beroende, eller resultat av, fotosyntesen.) Men även rekreation, friluftsliv, kulturarv, samt estetiska och andliga upplevelser bör räknas in, om än nästan omöjliga att värdera i pengar. Se mer på <https://www.naturvardsverket.se/ekosystemtjanster>.

Har Ditt parti en lokal strategi, eller avser att ta fram en sådan, för att upprätthålla fungerande ekosystem och ekosystemtjänster?

Som ovan nämnts är det Moderaternas ambition att utveckla inte bara strategier utan också handlingsplaner och åtgärder för att bibehålla lokala ekosystem och ekosystemtjänster. Detta vill vi göra i ett utvecklat samarbete med det lokala näringslivet, bl.a. jordbruket och besöksnäringen, och med akademien i form av Station Linné och Linnéuniversitetet.